

Psychiatr, který předběhl čas

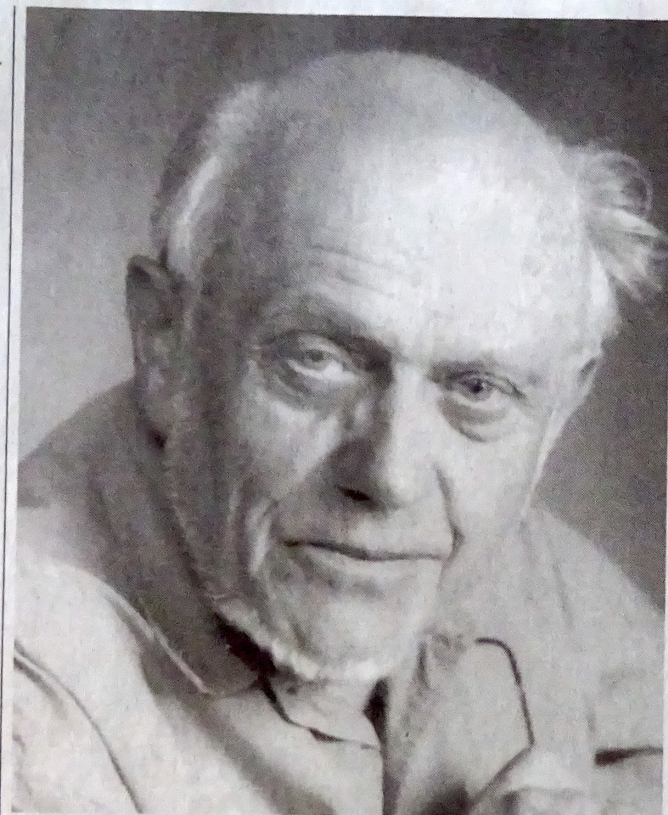
Ferdinand Knobloch přesvědčil Ameriku o síle terapeutické komunity

MICHAL ADLER

Významný český psychiatr a psychoterapeut Ferdinand Knobloch, který udělal kariéru za "velkou louží", nevynechá koncert ani posezení s přáteli u vína. To si pak rád zazpívá a zahraje na klavír. Jen si občas postěžuje, že zdraví už není, co bývalo. Není divu. Právě oslavil pětadesátiny.

Atak musel v posledních letech ten windsurfing a lyžování trochu omezit a spokojit se jen s denním plaváním a občasným tenisem. Přesto žehrá, že nemá dost času na to, kolik toho musí ještě udělat. I v tomto věku totiž stále studuje, publikuje, vyučuje, pořádá přednášky a pracuje s pacienty v individuální, rodinné i skupinové psychoterapii.

Profesor Knobloch se s manželkou Jiřinou proslavili vlastním konceptem integrované psychoterapie, ve kterém hraje hlavní roli takzvané "jedincovo skupinové schéma". Je to soubor toho, co jedinec míní o sobě, o druhých a o svém postavení ve světě. Jedincovo skupinové schéma se vyvíjí v časném dětství jako nejlepší či za daných podmínek jediná možná reakce ve významných vztazích. Ovšem když jedinec později nevědomky reaguje stejně, za jiných podmínek a v jiných vztazích, jeho chování, interpretace skutečnosti a emoce se stávají sebezpodrývací a způsobují opakovaně utrpení a zklamání. Obecně řečeno, přístup manželů Knoblochových lidem umožňuje přehodnocení skupinového schématu tak, aby pracoval pro ně místo proti nim.

FERDINAND KNOBLOCH. Muž, jenž významně pozvedl moderní psychoterapii.

FOTO: INCIP

Život a vývoj Ferdinanda Knoblocha byly silně ovlivněny jeho zkušenostmi z nacistického koncentračního tábora. Bylo mu 27, byl zamilovaný do židovské dívky a myslel si, že ji sňatkem zachrání před pronásledováním. Nezachránil - rok po svatbě byla odvečena do koncentračního tábora, kde krátce nato zahynula. A pro svůj akt lásky a altruismu on šel také, ale přežil.

Kariéra Ferdinanda Knoblocha začíná po válce. Tehdy odjel do Anglie studovat u profesora

Eysencka, známého kritika psychoanalýzy, který později překvapil svět tvrzením, že psychoterapie je zcela neúčinná (jeho výzkum byl později vyvrácen). Zároveň Knobloch pokračoval ve svém psychoanalytickém výcviku s Annou Freudovou a Melanií Kleinovou. Ale víc než klasická psychoanalýza, zaměřená na jedince odděleného od ostatních a od prostředí, ho zaujala terapeutická komunita Maxwella Jonese. Fascinovalo ho, co lidé pro sebe dokážou vzájemně udělat, mají-li k tomu příznivé podmínky.

Profesor Ferdinand Knobloch

průkopník integrované psychoterapie, psychodramatu a neverbálních technik v psychoterapii

narozen 15.8.1916

● je autorem či spoluautorem téměř 300 odborných publikací

● po léta byl předsedou psychoterapeutické sekce Světové psychiatrické asociace

● stal se emeritním profesorem University of British Columbia ve Vancouveru

● aktivně se zabývá filosofií vědy

● je podruhé ženatý, s manželkou Jiřinou má dcery Kateřinu a Johanu

● je vášnivým klavíristou

Po návratu do Československa začal uplatňovat své zkušenosti a názory v praxi. Předbíhal v nich svou dobu, a to jak v rámci ideologicky zpotvořené vědy domácí, tak i ve světovém měřítku. Není divu, že narážel na odpor, a často byl terčem ideologických i odborných útoků. Přesto se mu podařilo založit terapeutickou komunitu v Praze a později v Lobči - obě fungovaly a pomáhaly pacientům ještě dlouho po odchodu dr. Knoblocha do zahraničí.

Po porážce pražského jara byl Knobloch docentem Univerzity Karlovy a nechtělo se mu už vracet k nesmyslům, kterých si užil dost, a - slovy Vaculíkova zemitého a trefného přirovnání - "klíčkovat v palbě sračkometů nejrůznějšího kalibru". Odjel na pozvání do Spojených států, kde byl hostujícím profesorem na Univerzitě Illinois v Chicagu a později na Columbia University a Albert Einstein Medical College. Když dostal nabídku stát profesorem na univerzitě v kanadském Vancouveru, neváhal.

Ale také zde myšlenky profesora Knoblocha narážely na odpor, i když tentokrát ne ideologický. Odborníci se shodovali, že ve vypjaté individualistické severoamerické společnosti léčba založená na síle terapeutické komunity nemůže uspět. Přesto profesor takovou komunitu založil - nejprve v lesním táboře v Haney poblíž Vancouveru a později při vancouverské univerzitě nemocnici, která se stala proslulou po celém kontinentu jako Day House.

Manželé Knoblochovi tak svůj teoreticky náročný systém ověřili praxí i ve zcela odlišném kulturním a sociálním prostředí a vytvořili úspěšný model léčby, který asi patří k tomu nejužitečnějšímu, co je v daném oboru k dispozici. Uznání si tím vysloužili i od takových světových kapacit jako například Ericha Fromma, Jerome Franka nebo Johna Norcross. Jejich kniha Integrovaná psychoterapie vyšla anglicky, německy, japonsky, česky i čínsky. Nedávno vyšlo české pokračování Integrovaná psychoterapie v praxi.

Profesor Knobloch se stále cítí Čechem a na zdaru nové republiky mu záleží. Po pádu totalitárního režimu okamžitě ke svým každoročním přednáškovým turné v Evropě přidal také tuzemsko. Zde navázal na své působení před odchodem do ciziny a společně s některými tehdejšími spolupracovníky vybudoval Mezinárodní středisko pro integrovanou psychoterapii (INCIP) jako organizační základnu pro vzdělávání a výcvik mladých odborníků. Těmito kurzy již prošlo na 600 zájemců, zejména mladých psychiatrů a psychologů. Autor je spolupracovníkem redakce